

Джерело: Письменний В.В. Реформування комунального сектору економіки України // Місцеве самоврядування та самоорганізація населення в м. Києві: стан, проблеми та ризики розвитку: всеукр. наук.-практ. конф., 15 бер. 2006 р., м. Київ. – К., 2006. – С. 149–151.

УДК 332.012.334

Письменний Віталій Валерійович, аспірант кафедри фінансів, ТДЕУ, м. Тернопіль

РЕФОРМУВАННЯ КОМУНАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Проблеми, що періодично виникають в комунальному секторі економіки притаманні практично усім державам постсоціалістичного табу. Особливої гостроти вони набувають для України сьогодні, де через неефективну систему менеджменту підприємства комунальної форми власності нерідко перебувають у жалюгідному стані. В першу чергу це позначається на неналежному задоволенні низки соціально-побутових потреб населення, не говорячи про те, що саме суб'єкти комунальної власності повинні створювати передумови для ефективного розвитку територіальних утворень. Не менш важливим є і той факт, що в зарубіжних країнах даний сектор економіки забезпечує субнаціональні бюджети достатніми фінансовими ресурсами. Скажімо, у Греції поступлення від муніципальних підприємств формують близько 22% доходів бюджетів, а в Іспанії та Німеччині даний показник становить 16% [1, с. 33].

На жаль, у нашій державі положення нормативно-правових документів щодо управління фінансами комунального сектору економіки виконуються лише декларативно або мають рекомендаційний характер. З точки зору вітчизняних дослідників місцевих фінансів, це пов'язано із численними правовими колізіями, а також небажанням бюрократично налаштованих чиновників впроваджувати ринкові засади господарювання. Водночас, велика кількість питань й досі залишається неврегульованими.

Зокрема, відсутність окремого законодавчого документу про комунальну власність призводить до виникнення постійних юридичних конфліктів щодо приналежності комунальних підприємств. Окрім цього, нагального правового уточнення потребує: статус об'єктів обласної та районної комунальної власності; перелік підприємств, які не можуть бути відчужені або приватизовані; механізм спільного розпорядження і управління комунальним майном.

Поміж цим, слід зазначити, що в Україні процес передачі об'єктів державної власності у комунальну форму одночасно призвів як до розширення фінансової бази органів місцевого самоврядування, так і до посилення навантаження на місцеві бюджети (зазначимо, що більшість об'єктів даної форми власності було передано на безоплатній основі). Особливо інтенсивно ці процеси відбувалися в Автономній Республіці Крим, Закарпатській обл., Івано-Франківській обл., Львівській обл. і м. Києві (більше 80% об'єктів). Але питома вага комунального сектора економіки України й досі залишається мізерною (для прикладу, найбільший показник характерний для Львівської обл. – 11,5%, а найменший для Чернігівської обл. – 1,3% та м. Севастополя – 0,5% [2, с. 20]). Це призводить до значного скорочення ефективності господарювання, а також зменшення можливостей місцевих органів влади якісно реалізовувати законодавчо закріплені функції. Однак, зауважимо, що без власності такого роду неможливо досягнути високого економічного та соціального розвитку територій.

Тому основним правилом її формування у майбутньому має стати те, що комунальна власність кожної адміністративно-територіальної одиниці повинна обмежуватися лише тими об'єктами, які дають змогу органам місцевого самоврядування забезпечити суспільний добробут на субнаціональному рівні. На наш погляд, передумовою до створення фінансово стійких комунальних підприємств є вирішення низки

проблемних питань шляхом: збільшення кількості об'єктів комунальної форми власності за рахунок установ, які необхідні для функціонування конкретного регіону або мають важливе значення для забезпечення комунально-побутових і соціально-культурних потреб територіальних громад; вдосконалення принципів організації місцевими органами влади належної роботи з управління комунальними об'єктами соціально-побутової інфраструктури; інтенсифікації процесів передачі комунальних підприємств суб'єктам малого та середнього бізнесу з відповідним розмежуванням функцій володіння, розпорядження, користування (тобто їх корпоратизувати).

Так, у проекті державної стратегії управління місцевим і регіональним розвитком окреслено напрямки розв'язання вищенаведених тез. Серед найбільш важливих виділимо наступні: завершення процесів розмежування об'єктів державної та комунальної форми власності, у тому числі, їх приватизація протягом найближчих двох-трьох років; запровадження власності територіальних колективів областей і районів як різновиду спільної власності територіальних громад; розмежування земель, які знаходяться в державній власності, а також земель, переданих до територіальних колективів областей і районів; впровадження сучасних технологій управління комунальними підприємствами шляхом залучення представників ділової еліти та наукових кіл.

Отож, реформування в Україні комунального сектору економіки як невід'ємного складового елемента територіальних громад європейського зразку вимагає проведення низки заходів у правовій сфері, а також суттєвої активізації діяльності місцевих органів влади в пошуку інноваційних методів роботи, адекватних як наявним ресурсним обмеженням, так і викликам часу. Залучення до цього процесу науковців має стати обов'язковим кроком на шляху до інтеграції нашої держави в європейську спільноту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна демократія та розвиток місцевого самоврядування в Україні: Зб. наук. ст. за ред. Я.А. Жаліла. – К.: Альтерпрес, 2003.
2. Політика регіонального розвитку в Україні: особливості та пріоритети. Аналітична доповідь / За ред. З. Варналія. – К., 2005.